

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень ДП "Іллінецький райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

10 жовтня 2024 року

місто Іллінці, Вінницької області

Нами, заступником начальника філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Олександром БОЛЮХОМ, лісничим дочірнього підприємства «Іллінецький райагроліс» Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі - ДП "Іллінецький райагроліс") Сергієм ТИШКЕВИЧЕМ, відповідно до листа ВОКСЛП "Віноблагроліс" від "4" жовтня 2024 року №459, в період з 08.10.2024 року до 10.10.2024 проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п.8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Іллінецький райагроліс" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Іллінецький райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та ступінь пошкодження насаджень:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Ступінь пошкодження насаджень
						склад	вік років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 гектар				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Іллінецьке	5	7	17.8		17,8	7Сз2Ажб1Гз +Чш	52	0.5	1А	21	26	150	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Іллінецьке	5	12	4.8		4,8	10Дз	57	0.8	1А	22	26	305	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз	середній
Іллінецьке	5	19	0.6		0.6	4Клг1Бп2Яз 3Гз+Брс+Лп Д	65	0.6	1	23	32	176	3	СРВ	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ,	середній

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Ізлінецьке	5	17	0.5		0.5	4Гз4Яз1ЧшО с+Дз	60	0.6	1	21	22	209	3	СРВ	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ, комплекс златок	середній
Ізлінецьке	5	13	0.3		0.3	4Гз2Дз1Лгд 2Яз1Чш	55	0.7	3	23	32	172	3	СРВ	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ, опеньок осінній, комплекс златок	середній
Ізлінецьке	42	7	1.6		1.6	9Дз1Гз+Акб	84	0.6	2	23	32	229	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, некроз граба	середній
Ізлінецьке	58	1	10.5		10.5	10Сз+Яз+Чш	49	0.5	1	18	24	170	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізлінецьке	16	6	8.6		8.6	5Дз3Гз2Яз+ Клг+Чш	77	0.6	1	24	30	244	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, некроз граба, заболонна гниль коренів	середній
Ізлінецьке	6	5	1.6		1.6	8Дз2Чш+Сз+ Акб	63	0.7	1	22	24	255	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, соснові лубоїди	середній
Ізлінецьке	6	6	2.5		2.5	9Акб1Чш	63	0.6	1	21	26	157	3	СРВ	бура ядрова гниль, суховершинність	середній
Ізлінецьке	9	10	5.0		5.0	4Дз2Лпд3К лг1Акб+Сз	46	0.85	2	16	18	160	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, соснові лубоїди	середній
Ізлінецьке	14	2	2.2		2.2	9Бп1Сз+Акб +Чш	50	.07	1А	21	30	195	3	СРВ	бактеріальна водянка, соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізлінецьке	14	3	1.6		1.6	10Акб	55	0.7	1	21	28	182	3	СРВ	бура ядрова гниль, суховершинність	середній
Ізлінецьке	14	4	0.9		0.9	10Бп+Чш	45	0.7	1А	20	26	153	3	СРВ	бактеріальна водянка	середній
Ізлінецьке	14	5	2.6		2.6	10Акб+Гз+К лг+Сз	45	0.7	1	17	20	141	3	СРВ	бура ядрова гниль, суховершинність, некроз граба, соснові лубоїди	середній
Ізлінецьке	14	17	1.4		1.4	9Сз1Клг+Ос +Акб	47	0.7	1	18	24	218	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізлінецьке	14	18	1.0		1.0	10Сз+Яле+Б п+Клг+Чш	47	0.7	1А	20	24	281	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Ізлінецьке	14	19	1.1		1.1	7Ак63Клг	47	0.7	1	18	24	149	3	CPB	бура ядрова гниль, суховершинність	середній
Ізлінецьке	48	16	2.2		2.2	4Яз2Дчр3Гз 1Брс+Бп+Ч ш	35	0.8	1	18	20	178	3	CPB	опеньок осінній, судинний мікоз, некроз граба, заболонна гниль коренів	середній
Ізлінецьке	48	21	3.4		3.4	6Гз1Яз1Клг1 Лпд1Бп+Брс	25	0.7	2	15	18	100	3	CPB	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ, комплекс златок	середній
Ізлінецьке	59	2	8.8		8.8	5Дз1Ак63Лп д1Сз+Алч	45	0.8	3	14	18	125	3	CPB	опеньок осінній, судинний мікоз	середній
Ізлінецьке	7	1	3.8		3.8	6Бп2Сз2Акб	38	0.7	1Б	20	26	184	3	CPB	соснові лубоїди, офіостомові гриби, бактеріальна водянка	середній
Ізлінецьке	7	2	0.6		0.6	7Бп3Сз+Скр	38	0.6	1А	18	24	140	3	CPB	соснові лубоїди, офіостомові гриби, бактеріальна водянка	середній
Ізлінецьке	23	18	21.9		21.9	10Дз+Яз+К лг+Акб	73	0.7	1	23	32	285	3	CPB	опеньок осінній, судинний мікоз.	середній
Ізлінецьке	7	5	3.3		3.3	8Дз2Чш+Клг	65	0.6	2	18	26	163	3	CPB	опеньок осінній, судинний мікоз	середній
Ізлінецьке	7	7	2.4		2.4	7Дз2Лпд1Б п	63	0.6	2	18	26	160	3	CPB	опеньок осінній, судинний мікоз, бактеріальна водянка	середній
Ізлінецьке	61	1	5.6		5.6	9Сз1Акб	43	0.6	1	17	20	176	3	CPB	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізлінецьке	61	5	4.2		4.2	9Сз1Акб+Бп	44	0.7	1	17	22	206	3	CPB	соснові лубоїди, офіостомові гриби, бактеріальна водянка	середній
Ізлінецьке	61	8	0.2		0.2	10Влч+Сз	40	0.7	2	18	22	174	3	CPB	променевий трутовик, суховершинність, біла ядрова-заболонна гниль	середній

16															17
Ізліщеньке	36	8	6.4	6.4	10Сз	55	0.7	2	18	22	243	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	36	9	2.3	2.3	10Сз	55	0.8	1	20	24	321	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	35	14	10.7	10.7	5Дз5Сз+Бп+Ос	65	0.8	1	21	30	329	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, бактеріальна водянка	середній
Ізліщеньке	34	6	22.0	22.0	10Сз	53	0.6	1А	24	28	309	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	34	3	2.0	2.0	10Сз	52	0.6	1А	23	28	292	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	34	4	2.2	2.2	9Бп1Сз	52	0.5	1А	23	30	158	3	СРВ	бактеріальна водянка, соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	34	9	7.7	7.7	10Сз	63	0.7	1А	24	28	360	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	34	15	7.8	7.8	10Сз+Чш	64	0.7	1	23	28	340	3	СРВ	соснові лубоїди, офіостомові гриби	середній
Ізліщеньке	31	9	3.8	3.8	10Влч	45	0.8	2	18	24	199	3	СРВ	променевий трутовик, суховершинність, біла ядрово-заболонна гниль	середній
Ізліщеньке	31	10	13.2	13.2	10Влч	50	0.8	1	21	28	261	3	СРВ	променевий трутовик, суховершинність, біла ядрово-заболонна гниль	середній

Іллінецьке	31	13	13.7		13.7	10ВЛЧ	50	0,8	1	20	24	214	3	СРВ	променевий трутовик, суховершинність, біла ядрово-заболонна гниль	середній
Іллінецьке	31	15	1.7		1.7	10Дз	50	0,7	1	20	24	232	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз	середній
Іллінецьке	15	15	4.7		4.7	4Дз3Гз1Яз1 Лпд1Клг+Ч ш	55	0,7	1А	22	28	225	3	СРВ	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ, опеньок осінній, комплекс златок	середній
Іллінецьке	15	17	6.7		6.7	4Яз5Гз1Лпд +Бп+Клг+Чш	60	0,85	1	24	36	289	3	СРВ	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі ГЗ, опеньок осінній, комплекс златок	середній
Іллінецьке	15	18	1.5		1.5	8Яз2Гз+Чш+ Бп	55	0,7	2	2	22	220	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, заболонна гниль коренів	середній
Іллінецьке	15	24	2.6		2.6	4Яз1Клг1Бр с3Гз1Лпд+Ч ш	45	0,7	1	18	22	128	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, некроз граба, заболонна гниль коренів	середній
Іллінецьке	15	12	6.3		6.3	8Дз2Лпд+Ч ш+Клг+Брс	62	0,7	1	22	26	255	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз.	середній
Іллінецьке	47	1	5.5		5.5	7Дз2Клг1Яз +Бп+Брс+Гз	80	0,7	1	26	30	339	3	СРВ	опеньок осінній, судинний мікоз, некроз граба, заболонна гниль коренів	середній
Всього ВСР по підприємству					241,7											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать ДП "Іллінецький райагроліс" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по ДП "Іллінецький райагроліс" склала 241,7 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
кореневі та стовбурові гнилі		153		153,0
соснові лубоїди		88,7		88,7
Разом		241,7		241,7

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами пошкодження обстежених хвойних дерев Сз та Яле є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor*), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та короїд шести зубий (*Ips sexdentatus*). Дерева ялини відпрацьовані переважно короїдом-типографом (*Ips typographus*). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родин вусачів. Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та трутовиком дубовим несправжнім, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева граба від некрозу, дерева береста від голландської хвороби

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламани гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень. Дерева АКБ, які є у змішаних насадженнях, в основному суховершинні, з великою кількістю сухостійних дерев, пошкоджені стовбуровими та кореневими гнилями. Всихання крон дерев АКБ коливається в межах від 1/3 до 3/4, в основному це гілки 1 та 2 порядку.

На обстежених дубових ділянках частина дерев дуба звичайного та ясена звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Також при огляді ділянок на окремих деревах ДЗ на стовбурах наявне ураження поперечним раком ДЗ, а також трутовиком дубовим несправжнім. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratz.).

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи ДЗ), халарового некрозу ясена (дерева ЯЗ), а також некрозу ГЗ.

Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, а також інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження кореневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, не виявлено ознак відведення дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 241,7 га у зимовий період 2024 - 2025 років.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні ДП «Іллінецький райагроліс» надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони ДП «Іллінецький райагроліс».

ПРОНОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

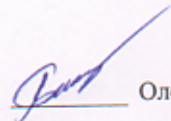
1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центральньо-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в трьох примірниках:

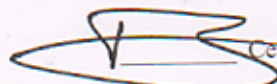
- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центральньо-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ДП «Іллінецький райагроліс».

ПІДПИСИ :

Заступник начальника філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

 Олександр БОЛЮХ

Лісничий ДП «Іллінецький райагроліс» ВОКСЛП "Віноблагроліс"

 Сергій ТИШКЕВИЧ